

«Περιδιάβαση στα Τρίκαλα του χτες μέσα από παλιές φωτογραφίες». Σενάριο διδασκαλίας στο μάθημα της Τοπικής Ιστορίας

Γεωργία Κολοβελώνη

Φιλολόγος, Μ.Ε.Δ., Επιμορφώτρια Τ.Π.Ε.

georgia-k@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το διδακτικό σενάριο το οποίο παρουσιάζεται στην παρούσα εισήγηση επιχειρεί να φέρει τους μαθητές σε επαφή με την Τοπική τους Ιστορία, μέσα από μια διαδικασία διερευνητικής και εποικοδομητικής μάθησης. Αξιοποιεί τις Τ.Π.Ε. με τρόπο που μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για μια διαφορετική προσέγγιση της γνώσης, ιδιαίτερα στη διδασκαλία της Ιστορίας, καθώς τους ασκεί στη δημιουργική ανάγνωση του παρελθόντος μέσω της αξιοποίησης ποικίλων σημειωτικών και ψηφιακών πόρων, εν προκειμένω παλιών φωτογραφιών της πόλης. Σε συμφωνία με τους στόχους διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και δίνουν έμφαση, μεταξύ άλλων, στο να γνωρίσουν οι μαθητές πτυχές της ιστορίας του τόπου τους και να αναπτύξουν κριτική στάση και ερευνητική διάθεση για ζητήματα της τοπικής κοινωνίας, να ασκηθούν στην προσέγγιση ζητημάτων στα οποία εμπλέκονται πολλές πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, θρησκευτική, καλλιτεχνική), αποπειράται η δημιουργία χρονογραμμής, η οποία αποτυπώνει την εξελικτική πορεία της πόλης στον χρόνο, καθώς και η σύνθεση μιας ιστορικής παρουσίασης της πόλης, με αξιοποίηση παλιών φωτογραφιών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: τοπική ιστορία, ιστορική παρουσίαση πόλης, φωτογραφίες, χρονογραμμή

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος : «Περιδιάβαση στα Τρίκαλα του χτες μέσα από παλιές φωτογραφίες».

Γνωστικό αντικείμενο : Τοπική Ιστορία.

Διδακτική ενότητα : Συνθετική εργασία στο μάθημα της Τοπικής Ιστορίας.

Τάξη : Γ' Γυμνασίου.

Χρονική διάρκεια : 6 ώρες.

Προϋποθέσεις υλοποίησης :

- Εξοικείωση μαθητών με εργασία σε ομάδες.
- Εξοικείωση με αναζήτηση πληροφοριών στο Διαδίκτυο.
- Γνώσεις χειρισμού επεξεργαστή κειμένου.
- Εξοικείωση με το λογισμικό *dirpity* για την κατασκευή χρονογραμμής (έχει προηγηθεί, σε ξεχωριστή ώρα, επίδειξη χρήσης του λογισμικού από τη διδάσκουσα και εκμάθησή του από τους μαθητές).
- Δημιουργία σχολικού ιστολογίου.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι μαθητές ανά ομάδες ερευνούν σε επιλεγμένους δικτυακούς τόπους, αλλά και ελεύθερα στο Διαδίκτυο, με στόχο να βρουν πληροφορίες για την ιστορία των Τρικάλων, καθώς και παλιές φωτογραφίες της πόλης, οι οποίες θα αναφέρονται στη μορφή της πόλης, την καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), τους θεσμούς (εκπαίδευση, θρησκεία). Ως τελικό προϊόν θα παραχθεί από κάθε ομάδα μία χρονογραμμή που θα απεικονίζει πώς εξελίσσεται η μορφή της πόλης, πώς διαφοροποιείται η καθημερινή ζωή των ανθρώπων και πώς εξελίσσονται οι θεσμοί στο πέρασμα του χρόνου. Επιπλέον, οι ομάδες θα συνθέσουν από κοινού μια ιστορική παρουσίαση της πόλης των Τρικάλων, αξιοποιώντας τις φωτογραφίες που έχουν επιλέξει και τις πληροφορίες για την ιστορία της πόλης που έχουν αντλήσει από το Διαδίκτυο. Τα παραγόμενα προϊόντα θα αναρτηθούν στο σχολικό ιστολόγιο.

ΣΤΟΧΟΙ**ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ**

- Να γνωρίσουν πτυχές της ιστορίας της πόλης και της εξελικτικής πορείας της στο πέρασμα του χρόνου.
- Να αντιληφθούν ότι η Ιστορία δεν είναι γραμμική αφήγηση γεγονότων, αλλά εμπεριέχει πτυχές της καθημερινής ζωής και των δραστηριοτήτων των ανθρώπων.
- Να προσεγγίσουν με βιωματικό τρόπο πτυχές της Τοπικής Ιστορίας και να κατανοήσουν ότι η Ιστορία είναι ανθρώπινη δραστηριότητα με ανθρώπινα κίνητρα, ενταγμένη μέσα σε ανθρώπινα μέτρα.
- Να συνειδητοποιήσουν τις επιρροές που ασκεί η ανθρώπινη δραστηριότητα στο περιβάλλον και να εκτιμήσουν την αξία και την ποιότητα του τοπικού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η κατανόηση κάθε κοινωνίας προϋποθέτει τη μελέτη όλων των πτυχών της (πολιτικής, οικονομικής, πολιτιστικής, θρησκευτικής κ.λπ.).
- Να ασκηθούν στη δημιουργική ανάγνωση του παρελθόντος μέσω της αξιοποίησης ποικίλων σημειωτικών και ψηφιακών πόρων, εν προκειμένω παλιών φωτογραφιών της πόλης.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ

- Να εκτιμήσουν μέσα από τη δράση τους σε ομάδες την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής μάθησης.
- Να εξοικειωθούν με νέους τρόπους διδακτικής προσέγγισης και μαθησιακής διαδικασίας.

ΣΤΟΧΟΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ Τ.Π.Ε.

- Να αποκτήσουν δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού, ώστε να χρησιμοποιούν με επάρκεια τις Νέες Τεχνολογίες τόσο ως παιδαγωγικά μέσα, όσο και ως περιβάλλοντα εργασίας που τους διευκολύνουν στην από κοινού παραγωγή δικών τους ψηφιακών κειμένων.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ποικιλίας πηγών και πολυτροπικών κειμένων και να μάθουν να ενσωματώνουν τις Νέες Τεχνολογίες στις εργασίες τους
- Να ασκηθούν στη χρησιμοποίηση του Διαδικτύου ως πηγής άντλησης πληροφοριών και ταυτόχρονα στην αξιολόγηση και την κριτική επεξεργασία των πληροφοριών που εντοπίζουν.

- Να αντιληφθούν ότι στη σύγχρονη επικοινωνιακή πραγματικότητα το Διαδίκτυο αποτελεί ένα περιβάλλον στο οποίο δημιουργείται η Ιστορία και ερμηνεύεται τόσο από τους δημιουργούς της όσο και από τους χρήστες του περιεχομένου του.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η διδασκαλία της Ιστορίας οφείλει να έχει μαθητοκεντρικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι οι μαθητοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας ανταποκρίνονται στον βασικό σκοπό διδασκαλίας του μαθήματος, καθώς επιτρέπουν την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στις διδακτικές διαδικασίες, έτσι ώστε να ενθαρρύνονται να κατακτούν τη γνώση μέσα σε ένα πλαίσιο διερευνητικής και εποικοδομητικής μάθησης, με σκοπό «να κατανοήσουν ότι ο κόσμος στον οποίο ζουν είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας, με υποκείμενα δράσης τους ανθρώπους και συνάμα να καταστούν ικανοί, μέσα από τη γνώση του παρελθόντος, να κατανοήσουν το παρόν, να στοχαστούν για τα προβλήματά του και να προγραμματίσουν υπεύθυνα το μέλλον τους» (Α.Π.Σ. Ιστορίας Γυμνασίου).

Ειδικά σε ό,τι αφορά την Τοπική Ιστορία καθίσταται σαφές ότι η μελέτη της είναι όχι μόνο ενδιαφέρουσα, αφού το αντικείμενό της είναι οι άνθρωποι, αλλά και απαραίτητη, αφού μελετώντας τους ανθρώπους και τις συνθήκες μέσα στις οποίες λειτούργησαν, διαμορφώνεται η ταυτότητα των σύγχρονων ανθρώπων και παράλληλα αναπτύσσεται η ικανότητά τους να κατανοούν τον σύγχρονο κόσμο. Επιπλέον, αποδεικνύεται πολλαπλώς χρήσιμη, αφού, μεταξύ των άλλων, η μελέτη της ευνοεί την ανάπτυξη μιας διερευνητικής, κριτικής και ανήσυχης σκέψης.

Κάθε τόπος εγγράφεται στον χρόνο, έχοντας μια αδιάσπαστη και συνεχή παρουσία σ' αυτόν, και περικλείει Ιστορία, η οποία έχει αφήσει τα ίχνη της στο τοπίο, στα κτίσματα, στους δρόμους, στο σύνολο των όψεων του τόπου, αλλά και των ανθρώπων του, στη συλλογική μνήμη τους. Παράλληλα, οι ανώνυμοι άνθρωποι ως εκφραστές της ανθρώπινης καθημερινής δραστηριότητας σηματοδοτούν, ως υποκείμενα της εξέλιξης, μια μετατόπιση από τα θεωρούμενα 'σημαντικά' στα 'ασήμαντα', τα οποία αποτελούν αντικείμενο σπουδής και έρευνας της Τοπικής Ιστορίας, σε μια προσπάθεια να αναδειχθεί η σημασία όχι τόσο της ιστορικής πληροφόρησης όσο των διαδικασιών και των πρακτικών εκείνων που οδηγούν «σε καλλιέργεια και ανάπτυξη προσωπικών κριτηρίων προσέγγισης του υλικού της Ιστορίας, με βάση μια προσδοκώμενη συνειδητή μεταλλαγή του σε παιδαγωγικό προϊόν, που συμβάλλει στην προσωπική ανάπτυξη των μαθητών και την καλλιέργεια δυνατοτήτων αναγνώρισης των χαρακτηριστικών της ταυτότητάς τους μέσα στον σύγχρονο κόσμο» (Α.Π.Σ. Ιστορίας Γυμνασίου).

Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην εκπαίδευση, με τρόπο μάλιστα που η χρήση τους να διαχέεται όχι μόνο στα ποικίλα γνωστικά αντικείμενα αλλά και σε άλλες δραστηριότητες της σχολικής ζωής (Κουτσογιάννης, 2011), μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για μια διαφορετική προσέγγιση της γνώσης, ιδιαίτερα στη διδασκαλία της Ιστορίας. Συντελεί ουσιαστικά στο να ξεπεραστεί η παραδοσιακή προσέγγιση του μαθήματος και ο σχολαστικός τρόπος διδασκαλίας που οδηγεί σε στείρα απομνημόνευση (Βακαλούδη, 2011), βοηθώντας τους μαθητές να αναπτύξουν κριτικές δεξιότητες που σχετίζονται με την αναζήτηση, την επιλογή, την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την αξιοποίηση πληροφοριών, ιδεών και επιχειρημάτων (Μαυροσκούφης, 2011).

Η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία θεωρείται πως οδηγεί στη δημιουργία νέων, εμπλουτισμένων περιβαλλόντων μάθησης, στον σχεδιασμό των οποίων είναι σημαντική η συμβολή των σύγχρονων θεωριών μάθησης, για παράδειγμα του γνωστικού και του κοινωνικού κονστρουκτιβισμού. Στο πλαίσιο αυτών των θεωριών, οι μαθητές οικοδομούν τις γνώσεις τους συνεργατικά και αναπτύσσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη, παράλληλα με την ανάπτυξη υψηλού επιπέδου γνωστικών ικανοτήτων, όπως οι μεταγνωστικές στρατηγικές, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα του ελέγχου της διαδικασίας της μάθησης από τους ίδιους (Jonassen, 1996; Μακράκης, 2000; Komis et al., 2001; Σολομωνίδου, 2006).

Όσον αφορά το μάθημα της Ιστορίας, οι Τ.Π.Ε. δημιουργούν νέα δεδομένα στον τρόπο πρόσληψης και μελέτης της, ανατρέποντας την παραδοσιακή αφηγηματική μορφή της και επιβάλλοντας νέες αναγνώσεις. Η συμβολή τους μπορεί να αποδειχτεί σημαντική στην καλλιέργεια ικανοτήτων μελέτης και αξιοποίησης διαφορετικών ιστορικών πηγών εκτός του κειμένου, όπως για παράδειγμα η εικόνα.

Επιπλέον, όσον αφορά την Τοπική Ιστορία, οι Τ.Π.Ε. μπορούν να ενσωματωθούν αποτελεσματικά κατά τη μελέτη ποικίλων πτυχών της, όπως, για παράδειγμα, κατά τη μελέτη του χώρου και τον προσδιορισμό της διαφοροποίησής του, προϊόντος του χρόνου, καθώς και κατά τη μελέτη του ευρύτερου πολιτιστικού πλαισίου του. Εξάλλου, η έμφαση στη διάσταση όχι μόνο του χρόνου αλλά και του χώρου, ο οποίος αποτελεί καθοριστικό παράγοντα των δραστηριοτήτων των ανθρώπων και η σχέση του με το χαρακτήρα των πολιτισμών είναι ουσιαστική, ενισχύει την αυτοσυνειδησία των μαθητών.

Επιπρόσθετα, οι Τ.Π.Ε. αναμορφώνουν τον τρόπο και τη μορφή των σχολικών ιστορικών εργασιών, αφού παρέχουν τη δυνατότητα επικοινωνίας με εξωσχολικούς θεσμούς, όπως τα αρχεία και οι ιστοσελίδες με ιστορικό περιεχόμενο, ανατρέποντας έτσι το παραδεδομένο σχήμα που περιορίζει τη συνομιλία στην τάξη ανάμεσα στον δάσκαλο και τον μαθητή μόνο. Παράλληλα, συντελούν στην αλλαγή του τρόπου πρόσληψης και παρουσίασης του ιστορικού αντικειμένου, αφού δίνουν τη δυνατότητα παραγωγής πολυτροπικών κειμένων, τα οποία αποτελούν προϊόντα προσωπικής έκφρασης των μαθητών (Βακαλούδη, 2011. Γκίκα, 2011).

Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές βοηθούνται να αρθρώσουν τον δικό τους ιστορικό λόγο, να εντάξουν με τρόπο οργανικό το παρελθόν στο παρόν, εντάσσοντας «τα σκόρπια κατάλοιπα του παρελθόντος στην κατακερματισμένη όψη του παρόντος, αφού η μελέτη του παρελθόντος ανήκει στη σφαίρα του σήμερα και το παρελθόν συμπλέκεται με το παρόν και τις επιδιώξεις του» (Τουλούμης, 2011).

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΙΣΧΥΟΝΤΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Το παρόν σενάριο είναι σε συμφωνία με τους στόχους της διδασκαλίας της Τοπικής Ιστορίας, όπως αυτοί αποτυπώνονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών και δίνουν έμφαση, μεταξύ άλλων, στο να γνωρίσουν οι μαθητές πτυχές της ιστορίας του τόπου τους και να αναπτύξουν κριτική στάση και ερευνητική διάθεση για ζητήματα της τοπικής κοινωνίας, να ασκηθούν στην προσέγγιση ζητημάτων στα οποία εμπλέκονται πολλές πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, θρησκευτική, καλλιτεχνική), να διαμορφώσουν βαθμιαία στάσεις και θετικές συμπεριφορές για συλλογική κοινωνική δράση στο περιβάλλον της τοπικής κοινωνίας, στην οποία ζουν και δραστηριοποιούνται.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ – ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ

- Υπολογιστές με σύνδεση στο Διαδίκτυο (ένας ανά ομάδα).
- Φυλλομετρητής.
- Δικτυακοί τόποι.
- Επεξεργαστής κειμένου.
- Λογισμικό κατασκευής χρονογραμμής.
- Φύλλα εργασίας αποθηκευμένα στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή.
- Σχολικό ιστολόγιο.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Συζήτηση

ΠΟΡΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' ΦΑΣΗ (ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ)

Ως αφορμή, για να προκληθεί το ενδιαφέρον των μαθητών, ο διδάσκων βάζει να ακούσουν τραγούδια που αναφέρονται στα παλιά Τρίκαλα, για παράδειγμα το γνωστό τραγούδι «Στα Τρίκαλα στα δυο στενά». Με αφορμή το τραγούδι διατυπώνει ερωτήσεις στους μαθητές (ποια είναι τα δυο στενά, σε ποιο σημείο της πόλης βρίσκονται, τι υπάρχει σήμερα εκεί, τι υπήρχε παλιότερα), με στόχο να διερευνηθούν οι προϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικά με την πόλη σε παλιότερες εποχές. Εναλλακτικά μπορεί να προβληθεί ένα βίντεο που απεικονίζει παλιότερες μορφές της πόλης, έτσι ώστε να προκληθεί μια αρχική συζήτηση.

Κατόπιν παρέχονται πληροφορίες στους μαθητές για τη διδακτική πορεία που θα ακολουθηθεί και για τους διδακτικούς στόχους. Χωρίζονται σε ομάδες (μικτές και ανομοιογενείς ομάδες των τεσσάρων ατόμων) και καθορίζονται οι ρόλοι των μελών κάθε ομάδας (χειριστής ηλεκτρονικού υπολογιστή, συντονιστής, γραμματέας). Ο εκπαιδευτικός δεν παρεμβαίνει κατά την ανάθεση ρόλων, αλλά κάθε μαθητής αναλαμβάνει τον ρόλο που του ταιριάζει και που η ομάδα του αναγνωρίζει, ανάλογα και με το επίπεδο των τεχνολογικών δεξιοτήτων του. Ωστόσο, οι ρόλοι των μαθητών μπορεί να μην καθοριστούν σε αυστηρά πλαίσια, αλλά να υπάρχει εναλλαγή.

Β' ΦΑΣΗ (ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ)

Οι ομάδες εγκαθίστανται στους σταθμούς εργασίας. Εντοπίζουν τα φύλλα εργασίας, τα οποία η διδάσκουσα έχει ήδη εγκαταστήσει στην επιφάνεια εργασίας του ηλεκτρονικού υπολογιστή και εργάζονται πάνω στα ηλεκτρονικά φύλλα εργασίας. Αναζητούν πληροφορίες στο Διαδίκτυο και επεξεργάζονται τα θέματα που τίθενται σ' αυτά.

Συγκεκριμένα :

Και οι τρεις ομάδες αναζητούν στο Διαδίκτυο πληροφορίες για την ιστορία των Τρικάλων, καθώς και πληροφορίες οι οποίες αναφέρονται στη μορφή της πόλης, την καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), τους θεσμούς (εκπαίδευση, θρησκεία), και κρατάνε σημειώσεις σε ένα αρχείο κειμένου, για να τις χρησιμοποιήσουν κατά την παραγωγή του τελικού προϊόντος. Τους προτείνονται ενδεικτικά κάποιοι Δικτυακοί τόποι τους οποίους μπορούν να επισκεφτούν, για παράδειγμα <http://www.thessalia.gov.gr/contents.asp?id=233> και <http://ellas2.wordpress.com>, ή προτείνεται να χρησιμοποιήσουν την μηχανή αναζήτησης Google, έτσι ώστε να ασκηθούν στην αναζήτηση και εύρεση της κατάλληλης πληροφορίας, η οποία μπορεί να είναι αξιοποιήσιμη.

Η δραστηριότητα είναι κοινή για όλες τις ομάδες και περιλαμβάνεται και στα τρία φύλλα εργασίας, αφού οι πληροφορίες που θα αντλήσουν οι μαθητές είναι απαραίτητες για την από κοινού σύνθεση του τελικού προϊόντος, το οποίο ζητείται στο τελευταίο, κοινό για όλες τις ομάδες, φύλλο εργασίας.

Στη συνέχεια κάθε ομάδα καλείται να επισκεφτεί κάποιους Δικτυακούς τόπους, <http://www.3kala.gr/trikala/>, <http://www.trikala-pindos.gr/>, ή να πραγματοποιήσει έρευνα με τη μηχανή αναζήτησης Google, και να αναζητήσει παλιές φωτογραφίες της πόλης των Τρικάλων, οι οποίες έχουν ως θέμα τους τη **μορφή της πόλης** σε παλιότερες εποχές (Ομάδα Α'), την **καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα)** των ανθρώπων της εποχής (Ομάδα Β'), τους **θεσμούς της εποχής** (εκπαίδευση, θρησκεία) (Ομάδα Γ'). Οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν κάποιες και να τις σχολιάσουν, με βάση τα βιώματά τους και τις εικόνες τους από τη σύγχρονη πόλη.

Κατόπιν, κάθε ομάδα καλείται, αξιοποιώντας το λογισμικό *dirity*, να κατασκευάσει μια χρονογραμμή που να απεικονίζει αντίστοιχα πώς εξελίσσεται η μορφή της πόλης, πώς διαφοροποιείται η καθημερινή ζωή των ανθρώπων και πώς εξελίσσονται οι θεσμοί στο πέρασμα του χρόνου.

Γ' ΦΑΣΗ (ΣΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ)

Κάθε ομάδα παρουσιάζει τα αποτελέσματα των εργασιών της και τη χρονογραμμή που έχει κατασκευάσει. Στη συνέχεια οι ομάδες εργάζονται όλες μαζί στο κοινό φύλλο εργασίας και συνθέτουν από κοινού την παρουσίαση, την οποία αναρτούν, με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού, στο σχολικό ιστολόγιο που έχει δημιουργηθεί γι' αυτό τον σκοπό.

Συγκεκριμένα :

Οι ομάδες καλούνται να συνθέσουν από κοινού με τις άλλες ομάδες μια ιστορική παρουσίαση της πόλης των Τρικάλων, αξιοποιώντας τις φωτογραφίες που έχουν επιλέξει και τις πληροφορίες για την ιστορία της πόλης που έχουν αντλήσει από το Διαδίκτυο, και να δομήσουν την παρουσίαση με βάση τους τομείς στους οποίους εστιάστηκε η έρευνά τους: μορφή της πόλης, καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), θεσμοί (εκπαίδευση, θρησκεία). Καλούνται να συζητήσουν με τους συμμαθητές τους ποιες από τις πληροφορίες που βρήκαν στο Διαδίκτυο θα αξιοποιήσουν, να συνθέσουν από κοινού τα κείμενα και να αναρτήσουν την εργασία τους στο σχολικό ιστολόγιο.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Ο Doubrovsky (1985), αναφερόμενος στον ρόλο του εκπαιδευτικού, έλεγε πως «ό,τι πολυτιμότερο έχει να προσφέρει κατά την ώρα του μαθήματος δεν είναι οι ιδέες του ή οι γνώσεις του αλλά το πρόσωπό του». Ο εκπαιδευτικός, λοιπόν, λειτουργεί ως διαμεσολαβητής. Συντονίζει την όλη διαδικασία εμπνέοντας και διευκολύνοντας το έργο των μαθητών, παρέχοντάς τους την κατάλληλη υποστήριξη, ώστε να οικοδομήσουν μόνοι τους τη γνώση. Βοηθάει και κατευθύνει τις ομάδες, παρέχοντας τις απαραίτητες επεξηγήσεις, όταν του ζητούνται. Κατά τη διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών, καθώς και κατά την κατασκευή της χρονογραμμής, βοηθάει τους μαθητές σε τυχόν δυσκολίες που μπορεί να παρουσιάσουν. Κατά τη μελέτη των φωτογραφιών βοηθά τους μαθητές να εστιάσουν την προσοχή τους στον εντοπισμό του κατάλληλου υλικού, να το δουν με κριτική ματιά, ώστε να αξιοποιήσουν το προσφορότερο. Κατά το τελικό στάδιο της από κοινού εργασίας των ομάδων,

φροντίζει ώστε να εργαστούν σε ένα πλαίσιο εποικοδομητικού διαλόγου, ώστε να συνεισφέρουν από κοινού στη δημιουργία του τελικού προϊόντος.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Οι μαθητές ασκούνται στη διερευνητική και συνεργατική μάθηση, ώστε να μπορέσουν να προσεγγίσουν εποικοδομητικά τη γνώση. Τα μέλη των ομάδων πραγματοποιούν έρευνα στους δικτυακούς τόπους που τους δίνονται. Κρατούν σημειώσεις και συνεργάζονται, ώστε να συνθέσουν από κοινού τις απαντήσεις στα ερωτήματα των φύλλων εργασίας. Επιλέγουν φωτογραφίες και υλικό, για να οικοδομήσουν την πρότασή τους. Κατά την από κοινού εργασία όλων των ομάδων, εργάζονται σε ένα πλαίσιο συνεργασίας και ομαδικότητας, ώστε να δημιουργήσουν το τελικό προϊόν.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΑΧΘΟΥΝ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΑΠΤΥΞΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

- Κατασκευή χρονογραμμής (μία ανά ομάδα), η οποία θα αναρτηθεί στο σχολικό ιστολόγιο.
- Ιστορική παρουσίαση της πόλης των Τρικάλων, με φωτογραφίες και κείμενα, η οποία θα αναρτηθεί στο σχολικό ιστολόγιο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με βάση την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, τη συμμετοχή στην ομάδα και τον βαθμό επίτευξης της συνεργατικής εργασίας, το παραγόμενο τελικό προϊόν, καθώς και την αποτίμηση της διαδικασίας από τους ίδιους τους μαθητές, με βάση την αλλαγή σε επίπεδο γνώσεων, στάσεων, πεποιθήσεων, πριν και μετά τη συγκεκριμένη διδακτική παρέμβαση.

ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Για μια πιο βιωματική προσέγγιση του θέματος, το οποίο άπτεται της καθημερινότητας των μαθητών, θα μπορούσε να προστεθεί μια επιπλέον δραστηριότητα στα φύλλα εργασίας (προαιρετική), ως εργασία για το σπίτι. Οι μαθητές θα μπορούσαν να ζητήσουν από ηλικιωμένα άτομα του ευρύτερου περιβάλλοντός τους (παππούδες, γιαγιάδες) να τους αφηγηθούν πώς ήταν η πόλη σε παλιότερες εποχές. Ηχογραφημένα αποσπάσματα, με τις πληροφορίες που αφορούν τον τομέα στον οποίο εστιάζει την έρευνά της κάθε ομάδα, θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στη χρονογραμμή και να ακούγονται την ώρα που εμφανίζονται οι αντίστοιχες φωτογραφίες. Επιπλέον, θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στη χρονογραμμή σύντομα βίντεο με τις αφηγήσεις των ηλικιωμένων.

Το παρόν σενάριο μπορεί να επεκταθεί και σε ευρύτερο διαθεματικό σχέδιο εργασίας, με διερεύνηση και άλλων πτυχών της Τοπικής Ιστορίας και με εμπλοκή και άλλων γνωστικών αντικειμένων (Λαογραφία, Μουσική, Νεοελληνική Γλώσσα). Θα μπορούσε, επί παραδείγματι, να συμπεριλάβει δημοτικά τραγούδια και παραδοσιακή μουσική, μύθους και παραδόσεις, παραδοσιακές φορεσιές, ήθη και έθιμα του τόπου. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να γίνει απόπειρα σύγκρισης του χτες και του σήμερα της πόλης με αναλυτικότερη διερεύνηση και παρουσίαση των διαφόρων πτυχών του θέματος. Ως τελικό προϊόν θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας ταξιδιωτικός οδηγός της πόλης, ο οποίος θα απεικονίζει την ιστορία και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βακαλούδη, Α. (2011). Διδακτική και παιδαγωγική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στο μάθημα της Ιστορίας. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02 . Α' έκδοση. Πάτρα : Ι.Τ.Υ.

Γκίκα, Ε. (2011). Διδάσκοντας Ιστορία με την υποστήριξη Τ.Π.Ε. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02. Α' έκδοση. Πάτρα : Ι.Τ.Υ.

Δ.Ε.Π.Π.Σ – Α.Π.Σ. Ιστορίας (2002). Ανακτήθηκε στις 10 Ιανουαρίου 2014 από τη διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

Κουτσογιάννης, Δ. (2011) Η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02 . Α' έκδοση. Πάτρα : Ι.Τ.Υ.

Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην εκπαίδευση – κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μαυροσκούφης, Δ.Κ. (2011). Διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας με σκοπό την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: Κλάδος ΠΕ02 . Α' έκδοση. Πάτρα : Ι.Τ.Υ.

Σολομωνίδου, Χ. (2006). *Νέες Τάσεις στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Τουλούμης, Κ. (2004). *Διδάσκοντας για το παρ(ελθ)όν*. Θεσσαλονίκη : Ζήτης.

Doubrovsky , S. (1985). «Η άποψη του καθηγητή» στο *Η διδασκαλία της λογοτεχνίας-Συνέριο του Σεριζί*. Αθήνα : Επικαιρότητα.

Jonassen, D. H. (1996). *Computers in the classroom: mindtools for critical thinking*. Englewood Cliffs, NJ:Prentice Hall.

Komis V., Dimitracopoulou A., Politis P. & Avouris N. (2001). Expérimentations sur l'utilisation d'un environnement informatique de modélisation par petits groupes d'élèves. *Sciences et techniques éducatives*, 8 (1-2), 75-86.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ****ΟΜΑΔΑ Α'**

1. Αναζητήστε στο Διαδίκτυο πληροφορίες για την ιστορία των Τρικάλων. Στη συνέχεια αναζητήστε πληροφορίες οι οποίες αναφέρονται στους εξής τομείς: μορφή της πόλης, καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), θεσμοί (εκπαίδευση, θρησκεία). Κρατήστε σημειώσεις σε ένα αρχείο κειμένου. Μπορείτε ενδεικτικά να επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.thessalia.gov.gr/contents.asp?id=233> και <http://ellas2.wordpress.com/2010/01/01/%CF%84%CF%81%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B1-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/> ή να χρησιμοποιήσετε την μηχανή αναζήτησης Google.

2. Επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.3kala.gr/trikala/> , <http://www.trikala-pindos.gr/> ή χρησιμοποιήστε την μηχανή αναζήτησης Google και

αναζητήστε παλιές φωτογραφίες της πόλης των Τρικάλων, οι οποίες έχουν ως θέμα τους τη **μορφή της πόλης** σε παλιότερες εποχές. Επιλέξτε κάποιες και σχολιάστε τις, με βάση τα βιώματά σας και τις εικόνες σας από τη σύγχρονη πόλη.

3. Αξιοποιώντας το λογισμικό dipity (<http://www.dipity.com>), κατασκευάστε μια χρονογραμμή που να απεικονίζει πώς εξελίσσεται η μορφή της πόλης στο πέρασμα του χρόνου.

ΟΜΑΔΑ Β'

1. Αναζητήστε στο Διαδίκτυο πληροφορίες για την ιστορία των Τρικάλων. Στη συνέχεια αναζητήστε πληροφορίες οι οποίες αναφέρονται στους εξής τομείς : μορφή της πόλης, καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), θεσμοί (εκπαίδευση, θρησκεία). Κρατήστε σημειώσεις σε ένα αρχείο κειμένου. Μπορείτε ενδεικτικά να επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.thessalia.gov.gr/contents.asp?id=233> και

<http://ellas2.wordpress.com/2010/01/01/%CF%84%CF%81%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B1-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/> ή να χρησιμοποιήσετε την μηχανή αναζήτησης Google.

2. Επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.3kala.gr/trikala/> , <http://www.trikala-pindos.gr/> ή χρησιμοποιήστε την μηχανή αναζήτησης Google και αναζητήστε παλιές φωτογραφίες της πόλης των Τρικάλων, οι οποίες έχουν ως θέμα τους την **καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα)** των ανθρώπων της εποχής. Επιλέξτε κάποιες και σχολιάστε τις, με βάση τα βιώματά σας από τη σύγχρονη ζωή.

3. Αξιοποιώντας το λογισμικό dipity (<http://www.dipity.com>), κατασκευάστε μια χρονογραμμή που να απεικονίζει πώς διαφοροποιείται η καθημερινή ζωή των ανθρώπων στο πέρασμα του χρόνου.

ΟΜΑΔΑ Γ'

1. Αναζητήστε στο Διαδίκτυο πληροφορίες για την ιστορία των Τρικάλων. Στη συνέχεια αναζητήστε πληροφορίες οι οποίες αναφέρονται στους εξής τομείς : μορφή της πόλης, καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), θεσμοί (εκπαίδευση, θρησκεία). Κρατήστε σημειώσεις σε ένα αρχείο κειμένου. Μπορείτε ενδεικτικά να επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.thessalia.gov.gr/contents.asp?id=233> και

<http://ellas2.wordpress.com/2010/01/01/%CF%84%CF%81%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CE%B1-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/> ή να χρησιμοποιήσετε την μηχανή αναζήτησης Google.

2. Επισκεφτείτε τους δικτυακούς τόπους <http://www.3kala.gr/trikala/> , <http://www.trikala-pindos.gr/> ή χρησιμοποιήστε την μηχανή αναζήτησης Google και αναζητήστε παλιές φωτογραφίες της πόλης των Τρικάλων, οι οποίες έχουν ως θέμα τους **θεσμούς της εποχής** (εκπαίδευση, θρησκεία). Επιλέξτε κάποιες και σχολιάστε τις.

3. Αξιοποιώντας το λογισμικό dipity (<http://www.dipity.com/>), κατασκευάστε μια χρονογραμμή που να απεικονίζει πώς εξελίσσονται οι θεσμοί στο πέρασμα του χρόνου.

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

1. Συνθέστε από κοινού με τις άλλες ομάδες μια ιστορική παρουσίαση της πόλης των Τρικάλων, αξιοποιώντας τις φωτογραφίες που έχετε επιλέξει και τις πληροφορίες για την ιστορία της πόλης που έχετε αντλήσει από το Διαδίκτυο. Δομήστε την παρουσίαση με βάση τους τομείς στους οποίους εστιάστηκε η έρευνά σας : μορφή της πόλης, καθημερινή ζωή (ασχολίες, συνήθειες, επαγγέλματα), θεσμοί (εκπαίδευση, θρησκεία). Συζητήστε με τους συμμαθητές σας ποιες από τις πληροφορίες που βρήκατε στο Διαδίκτυο θα αξιοποιήσετε και συνθέστε από κοινού τα κείμενα. Αναρτήστε την εργασία σας στο σχολικό ιστολόγιο.